

obe pa je potrebno, da se ločijo dosledno politične stranke in režimi od naroda in države. Stranke in režimi se često menjajo, narod in država pa (če bosta vzgojena) bosta preživela še mnogo političnih strank in režimov. Šola in dom naj torej vzgajata zavedne narodnjake in državljane in naj ne dopustita, da bi mladino slepile politične stranke ali inozemska propaganda, vsaj ne prej, dokler ni za to zrela. In v ljudski šoli za to še prav gotovo ni zrela. — V petek je predaval učitelj poskusne šole Jože Pahor o obnašanju mladine in vzgoji. Predavanje je bilo polno prave humanosti in velike ljubezni do mladine. V soboto je predaval dr. Vl. Schmidt o poklicni vzgoji. Kot vodja banovinske poklicne svetovalnice je prav strokovnjaško razpravljal o tem vprašanju.

Reforma šolstva na Češkoslovaškem

Težki udarci, ki so v zadnjem tromesečju preteklega leta tako hudo zadeli republiko CSR in ves češkoslovaški narod — rodijo v sedanji rekonvalescentni dobi tudi izpremembe v šolstvu. Reforma češkoslovaškega šolstva je v glavnem izražena v desetih točkah:

1. Šola naj izrazi vse prirodne sile narodne celote. To pomeni, naj se izvede izbor sposobnih ljudi za odgovorna mesta. Ta izbor naj se izvrši iz celokupne široke narodne zakladnice. Psihološko pa je ta zahteva formulirana tako, da se omogoči slehernemu učencu splošna in posebna izobrazba, ki naj temelji na njegovih individualnih fizičnih in psihičnih vrlinah. Socialna stran te zahteve pa zahteva, da se strokovna in višja izobrazba organizira tako, da se iz državnih ali drugih obveznih sredstev preskrbijo sredstva za izobrazbo onim učencem, ki jih starši zaradi revščine ne morejo vzdrževati.

Boj za gospodarsko konsolidacijo in stabilizacijo zmanjšane države si ne more dovoliti luksusa s takimi študiranimi dijaki, ki bi kot nestrokovnjaki ne izvrševali točno svojih dolžnosti in bi tako brez potrebe zasedli gotovo število mest. Izbor zmožnih ljudi ima svoj pomen že pri vzgoji na osnovnih in meščanskih šolah. Zato je treba že na tej stopnji v polni meri upoštevati individualnost vzgoje in pouka, upoštevati zanimanja učencev, diferenciacijo učne snovi in metode in dovršitev načina objektivne klasifikacije, psihološko-didaktične diagnoze in izbor učencev za višjo in strokovno izobrazbo.

2. Druga naloga nove češkoslovaške šole naj bo organizacijska enotnost šolskega sestava.

Enotna in dosledno notranje diferencirana naj bo češkoslovaška šola na vseh stopnjah.

Pri dosedanji pomanjkljivi šoli je učencev z dovršenim enajstim letom dolžan, da se odloči za svoj poklic, ki ga bo moral izvrševati vse življenje. In znani češki pedagogi, ki stremijo za reformo šolstva po opisanih zahtevah, stavijo naslednje vprašanje: Ali je v enajstem letu otrok tako zrel, da se more odločiti za kak poklic? Ali so v tej dobi njegove duševne zmožnosti že tako razvite, da pokaže svoje specialno zanimanje? In prava ta neracionalnost v izbiri poklica nudi celoti, t. j. državi nekvalificiranih ljudi, ki so v svojem poklicu dostikrat pravi slabiči. Nova češkoslovaška šola naj postavi svojo dobro vzgojeno mladino pred to težko vprašanje mnogo pozneje — najkasneje pa tedaj, ko je otrok pokazal svoje nagibe in prirodne zmožnosti. Ob taki priliki pa ne bo težko dobremu vzgojitelju skupno s starši določiti poklic bodočemu državljanu.

3. Nadaljno in obenem najvažnejše vprašanje reforme vzgoje je nujna potreba v izpremembi učnih predmetov. V stari šoli se je poučevala šolska mladina po nekaki predmetni metodi in se mnogokrat učila stvari, ki za življenje niso imele praktičnih vrednosti.

Krona vsemu tednu pa je bila nedeljska akademija otrok, ki so s svojimi neprisljelnimi nastopi praktično dokazali to, o čemer so njihovi učitelji in vzgojitelji prek tedna teoretično razpravljali. Nabito polna ogromna telovadnica bežigradske šole je pričala o velikem zanimanju javnosti. Posamezne točke je bilo treba ponavljati, posebno nastope najmlajših. Posebnost akademije pa sta bila nastop IV. in III. razreda, ki sta s kratkimi prizorčki pokazala šolsko delo po sodobnih načelih. To je bila novost, ki bi jo bilo treba pokazati čim večkrat, saj je med starši vzbudila veliko zanimanja in odobravanja.

Delo bežigradske poskusne šole zasluži vse priznanje in le želeči je, da bi se našlo tudi na podeželju mnogo posnemovalcev.

—o—

Zato je treba v novi šoli življenjskega cilana: statistične podatke je nadomestiti z dinamičnimi, številna dejstva, pojme, imena, številčne ugotovitve in razkrojene detajle je potrebno združiti v večje enote, učno tvarino premisliti in ji dati uporabno gospodarsko podlago in jo obdelati tako, da bo življenjska. Zato naj bi namesto dosedanjega računstva prišla v šolo gospodarsko-računska vzgoja, namesto zemljepisja gospodarsko-kulturna geografija, namesto suhoparne zgodovine kulturna zgodovina, namesto risanja likovna vzgoja, namesto ročnih del tehnična vzgoja itd.

4. Kar se pa tiče moralne vzgoje je potrebno, da se v novi šoli v največji meri vzgaja značaj bodočega državljana. Tej vzgoji naj bi se posvečala največja skrb na vseh stopnjah, kajti le značajni državljan more vršiti značajna dela, dočim je neznajnejš le v breme in škodo narodu. Razen tega je vzgoja značajja vprašanje družine in ostalih izvenšolskih faktorjev.

S tem, da se vzgaja posameznik za naloge skupnosti, da se postavlja v odvisnost napram celoti in se mu vcepljajo dolžnosti napram ostalim, s tem mnogo pridobiva socialna vzgojna tendenca. K temu cilju naj vodi nova češkoslovaška šola po vzgojni strani, pa čeprav je težko priti do cilja, in vzgojiti vsakega posameznika za skupnost.

5. Pa tudi metode učiteljskega dela morajo biti izpremenjene. Češkoslovaška država bo za svoj obstoj potrebovala delavnih, samozavestnih, samostojnih, iniciativnih in po napredku hrepenečih državljanov. Kdo naj za interesira za te državljanske kreposti doraščajočo mladino, ako ne šola? Samostojno delati, o delu premišljevati, znati si delo razporediti in organizirati, prenašati riziko svojih načrtov, ustvarjati, stavljati svoje delo v službo narodne celote, vsemu temu se morajo učenci priučiti. Zato je princip nove češkoslovaške šole samodelavnost, podjetnost in odgovornost. Problem vzgoje delovnega, podjetnega in za svoja dela odgovornega naroda, naj bo problem pedagogov in nove češkoslovaške šole.

6. Ako naj učitelj po omenjenih predpisih in principih vzgaja novi rod, ni dopustno, da sedi v učilnici 60 učencev, marveč je to število znižati na maksimalno 40. Le na ta način bo našel učitelj pravo pot do nežnih src, le tako bo spoznal dobre strani in slaba nagnjenja poverjene mu šolske mladine, le tako bo mogel vzgajati po principu samodelavnosti in odgovornosti ter ljubezni do narodne celote in le na ta način bo učitelj mogel vzgojiti svoji državi značajnega državljana.

7. Te globoke reforme češkoslovaškega šolstva pa se ne bodo dale izvesti brez temeljite reforme učiteljske izobrazbe. Sodobne razmere zahtevajo bolj kot kdaj prej ukinitve dosedanjih učiteljskih šol. Te šole vobče ne ustrezajo potrebam današnjih dni, kajti bodočemu učitelju je nujno potrebna temeljita strokovna izobrazba, ki jo pa tako orga-

nizirane učiteljske šole kandidatom ne morejo nuditi. Zato je vzgajati bodoči učiteljski naraščaj na pedagoških akademijah, ki morajo imeti značaj visokih šol.

8. K vsoti težej glede reforme češkoslovaške šole spada tudi zahteva za radikalnem poenostavljenju celokupne šolske administracije. Šolska administracija je tu namreč zelo papirnata in časa šolskim organom mnogo dragocenega časa, ki naj bi se vnaprej bolje uporabil za delo v učilnici.

Splošne vesti

PRIJAVE ZA UCITELJSKO ZBOROVANJE DNE 11. MARCA 1939. V LJUBLJANI

Doslej so prijavi svojo udeležbo naslednja JUU — sreska društva (v oklepajih so društveni predstavniki za meddruštveni odbor):

1. Ljubljana - mesto (tov. Vek. Mlekuž).
2. Ljubljana - vzhodni del (tov. Kosin Mirko).
3. Ljubljana - zahodni del (tov. Vrhovec Stanko).
4. Škofja Loka (tov. Vojteh Debeljak).
5. Kamnik (tov. Josip Napokoj).
6. Logatec (tov. Doljak Valentin).
7. Kranj (tov. Kus Viljem).
8. Litija (tov. Jože Zupančič).
9. Laško (tov. Mahkota).

Sestanek meddruštvenega odbora bo v ponedeljek, 20. t. m., ob 16. uri na sekciji JUU v Ljubljani, kjer se bo razpravljalo o definitivnem programu.

JUU — sresko društvo Litija

ZADRUGA PEDAGOŠKI TISK V MARIBORU.

Naročilnice za Ledinekovo razpravo »Moj oddelek« so bile poslane na vse šole v Sloveniji. Tovariše in tovarišice naprošamo, naj se v čim večjem številu poslužijo prednaročilne ugodnosti. Število prednaročnikov bo za nas važno radi določitve višine naklade.

Kdor je pripravljen prevzeti poverništvo za Pedagoški tisk, naj vpiše poleg svojega podpisa v rubriko za opombe »Poverjenik«.

Tovariše in tovarišice ponovno prosimo, da odpošljejo naročilnice najkasneje 20. t. m., tako da bodo zbrane vsaj do 25. t. m. pri tajniku v Vuzenici.

Odbor.

— Učitelji! V začetku marca izide Ledinekova razprava »Moj oddelek«. Ocenjevalci so se o delu najugodnejše izrazili. Tako pravi tov. Hudales: »V ostalem pa moram priznati, da me je material, ki je tu obdelan, naravnost navdušil...« Se krepke je povedal tovariš Vranc: »Če sprejme delo zadruga Pedagoški tisk, se sme pričakovati velik odziv naročnikov. Delo je potrebno vsakemu učitelju! Ze objava kazala bo mogla vzbuditi zanimanje za delo, kakršnega doslej še nismo imeli!« — Zato naj ne bo na slovenskih tleh učitelja, ki si ne bi oskrbel Ledinekove razprave »Moj oddelek«.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—1 »Slovenski učitelj«, pedagoška revija in glasilo Slomškove družbe v Ljubljani, prinaša v svoji 1. številki letnika 1939. poročilo občnega zbora podružnice Slomškove družbe v Ptujju. Iz tega poročila posnemamo tudi sledeče: »To podružnico sta ustanovljala tovariša Ambrož Rusjan, bivši šolski upravitelj v Ptujju in sedanji okrajni šolski nadzornik v Celju, ter Rafael Zazula, okrajni šolski nadzornik v Ptujju, ravno eno leto. Njuno delo je bilo jako težavno, ker učiteljstvu še vedno toliko manjka splošne naobrazbe, da se ne more osvoboditi puhlih fraz naprednjakarstva in se lovi v temi brez jasnih pogledov... Vsa težavnost našega položaja je v

9. Poizkusne šole naj obstojajo še nadalje, vendar pa naj država nudi tej eksperimentalni pedagogiki več pažnje. Pri teh šolah naj se osnujejo posebne stanice za pospeševanje kmetijstva in stanice za pospeševanje obrti in industrije.

10. Končna zahteva češkoslovaške nove šole naj bo ta, da se loči šolska uprava od politične. Osamosvojitve šolske uprave pomeni poenostavljenje šolske administracije, kakor tudi hitrejša šolsko uradno poslovanje.

AKCIJA JUU ZA ČEŠKOSLOVAŠKE UCITELJE

Seznam nadaljnjih prispevkov:

Jugoslovensko učiteljsko združenje, centrala Beograd	din 2.000,—
Učiteljsko društvo Radovljica	99,—
Učiteljsko društvo Bjelovar	200,—
Učiteljsko društvo Užice	344,—
Učiteljsko društvo Vukovar	293,—
Učiteljsko društvo Kolašin	384,—
Učiteljsko društvo Ljutomer	100,—
Učiteljsko društvo Šoštanj	200,—
Učitelj(ce) šole »Svetega Save«, Bitolj	65,—
Učiteljski zbor šole Kralja Petra I., Indija	50,—

Vsega din 3.735,—

Prej zbrano in objavljeno .. 8.912,50

Skupaj din 12.647,50

Prosimo, da tudi ostala učiteljska društva pohitijo s prispevki.

Uprava.

— Šolskim upraviteljem! Ker so krediti za knjižnice že izčrpani in, da boste mogli naročiti Ledinekovo razpravo »Moj oddelek« tudi za tamkajšnje knjižnice, vam sporočamo, da bo zadruga Pedagoški tisk v Mariboru samo pri tem naročilu izjemoma počakala na plačilo do jeseni.

— Sporočam, da s tov. Lampičem sestavljam Prvo knjigo za uporabo pri pouku branja po globalni metodi. Do jeseni bo že na razpolago, če se javi nekaj tovarišev(-ic), ki bi poučevali v smislu te metode. Prosim, javite mi, kdor bi to metodo preizkušal. Sestali se bomo in se o vsem pogovorili. Glob, metoda je za otroke najbolj primerna in poučevanje po nji lahko. Poizkusite. Sočasno prosim, naročite mojo brošuro, da krijem vsaj polovico dolžnega zneska. Leo Pibovec — Jesenice.

Osebne zadeve

—i Upokojeni so: Avrelija Hrastnik v Gor. Logatcu, Marija Sadar-Kleinmayr v Ljubljani, Marija Stare v Zelimljah, Evgen Nagy v Domanjševcih v Prekmurju.

roda«, 41 knjig in 9 knjig izrednih publikacij v skupni nakladi 1.101.300 izvodov.

Učiteljski pevski zbor Emil Adamič (UPZ), odsek sekcije JUU za dravsko banovino v Ljubljani, je bil ustanovljen v novembru 1925. V njem sodeluje 80 učiteljev in učiteljic iz vse Slovenije. Zbor si je zastavil nalogo: gojiti in širiti slovensko, jugoslovensko ter slovansko narodno in umetno pesem, pospeševati in širiti glasbeno kulturo sploh, delovati za povzdigo mladinskega petja, vzgajati učitelje - pevovodje ter sestaviti centralno knjižnico muzikalij v svrhu izobrazbe učiteljev - pevovodij.

V teku svojega obstoja je imel zbor nad 80 glasbenih prireditev doma in v tujini. Razen vsakoletnih koncertov v Ljubljani, je nastopil večkrat v Mariboru, Zagrebu in Beogradu ter v vseh večjih krajih Slovenije. Leta 1930. je imel koncertno turnejo po Češkoslovaški republikli, leta 1931. turnejo po Vojvodini. Leta 1935. je obiskal Bolgarijo, leta 1936. je bil na krajišnji turneji po Prekmurju in Medjimurju, a leta 1937. je obiskal Srbijo v znamenju proslave 25-letnice njenega osvobojenja. Zbor je priredil koncerte ob priliki večjih učiteljskih zborovanj (Kranj, Novo mesto, itd.) in skupščin (Zagreb), novembra meseca 1938. je priredil koncert v Mariboru v okviru proslave 20-letnice osvobojenja in zedinjenja, katero so priredila obmejna učiteljska društva. Učiteljski pevski zbor je izdal 2 glasbeni ediciji pod naslovom: »Mladini« in »Materinski dan«.

Skrb za izvenšolsko delo.

Upoštevanje važno dejstvo, da mora učiteljstvo z isto vno kakor v šoli, prevzeti tudi izven šolske učilnice skrb za strokovno

in splošno izobrazbo ljudstva, je morala učiteljska organizacija posvečati v vseh dobah svojega obstanka veliko pozornost učiteljskemu izvenšolskemu delu. Treba je bilo to delo sistemizirati ter prožiti iz centrale svojim članom vso potrebno pomoč in moralno oporo.

Kljub temu, da je povzročalo prav to prizadevanje učiteljstvu in njegovi organizaciji največ razočaranj in ovir, ni smela organizacija pustiti v nemar ta bistven del učiteljskega dela.

Zato se je ustanovil takoj po zedinjenju v okviru organizacije poseben »prosvetni odsek«, ki se je pozneje preimenoval v »odsek za izvenšolsko delo učiteljstva«.

V teku let si je ta odsek nabral dragocenih izkušenj ter je stopal čedalje bolj smotrno k izpopolnitvi in konkretizaciji programa za prosvetno delo učiteljstva izven šole.

Iz prvih splošnih obrisov je prešel ta odsek k izgotovitvi načelnih smernic za izobraževalno in organizatorično delo na slovenskem podeželju ter osnoval na tej podlagi »Klub prijateljev vaše kulture«.

Temu programu se je priključil v zadnjih dveh letih še sociološki študij otroške okolice in psihološko proučevanje našega otroka v tej zvezi. Tako izpopolnjen odsek deluje že dve leti v okviru učiteljske organizacije pod imenom »Učiteljski pokret«.

Ze dolgo prej ustanovljeno glasilo za učiteljsko izvenšolsko delo »Prosveta«, ki izhaja kot priloga »Učiteljskemu tovarišu«, je posvečeno v zadnjih letih izključno temu smotru in beleži v tem pogledu že prav zadovoljive uspehe.

Organizacija pa se je tudi mnogo prizadevala, da usposobi čim več učiteljev za gospodarsko delo med ljudstvom. Zato je organizirala za učiteljstvo več zadrugno-knjigovodskih tečajev. Tečaji so se vršili o počitnicah v letih 1929., 1931., 1932., 1933. Leta 1937. pa je priredila tak tečaj tudi za brezposelne učiteljske abituriente. Udeležba učiteljev na naštetih tečajih je znašala: 20, 38, 40, 31, 37. Skupaj je usposobila za delo pri zadrugah 166 učiteljev.

Socialno in gospodarsko delo.

Pomožna akcija za revne otroke. V letu 1936. je ustanovila učiteljska organizacija »odsek učiteljic«, ki si je nadel za eno svojih glavnih nalog skrb za zbiranje prispevkov za revne otroke v Sloveniji, zlasti v obmejnih krajih. V letu 1938. je organiziral odsek v okviru PRK široko pomožno akcijo v korist revnim obmejnim šolam. Poleg velikega socialnega pomena je to delo važno tudi v vzgojnem pogledu: vzbuja in utrjuje narodno zavest in čut skupnosti.

Za socialno in gospodarsko okrepitev učiteljstva je ustanovljenih več socialnih in gospodarskih naprav. »Učiteljska samopomoč«, posmrtnina podporna ustanova, izplačuje po smrti svojih članov njegovim svojim tolikokrat po 5 din, kolikor ima članov. Ustanovljena je bila leta 1898. Članov ima 2640, posmrtnina znaša 13.200 din. »Samopomoč učiteljskih otrok« deluje na isti osnovi kakor »Učiteljska samopomoč«, le da izplačuje zavarovancem ob polnoletnosti odpravnino, v primeru zavarovaneve smrti pa njegovim svojem posmrtnino. Višina podpornine dosega sedaj 2600 din. »Učiteljski dom v Ljub-

ljani« in »Učiteljski dom v Mariboru« sta internata za srednješolske dijake, prednost imajo učiteljski otroci. Prvi je otvoren leta 1935., drugi pa leta 1932. »Učiteljski zdraviliški dom« v Rogaški Slatini služi za okrepitev in oddih bolnim in okrevajočim učiteljem, sprejema tudi goste. »Dom učiteljic v Ljubljani« zbira še sredstva za svojo stavbo. V domu bi bila stanovanja za upokojene učiteljice, pripravljena pa bi bila v njem tudi primerna prenočišča za članice. »Hranilnica in posojilnica učiteljskega konvikta« in »Češka kreditna zadruga« sta dva učiteljska denarna zavoda, ki pomagata učiteljem v potrebi s posojili za zmerne obresti. »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani ima svojo knjigarno v Ljubljani in podružnico v Mariboru, svojo knjigovodnico in izdelovalnico svetlopisnega papirja. V učiteljskih rokah je od leta 1906. Je ena največjih slovenskih tiskaren. Njena naloga je z dobičkom pomagati socialnim učiteljskim ustanovam. Vse te ustanove poslujejo danes kot samostojne zadruge. Leta 1932. je bilo ustanovljeno »Društvo za zgradbo učiteljskega doma v Omišlju«, ki zbira sredstva za postavitev zgradbe. Parcelo že ima. Dom ima za cilj, služiti bolnemu in oslabelemu učiteljstvu za okrepitev.

Za uravnavanje dela vseh naštetih gospodarskih in socialnih ustanov obstoja pri sekciji JUU poseben odsek »Gospodarski svet«.

Slovenska učiteljska organizacija vrši že desetletja nad vse važno delo v korist slovenske šole, slovenskega naroda in učiteljskega stanu.